

Nr 48.

Ankom till riksdagens kansli den 23 maj 1922 kl. 3 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående åtgärder till skydd mot så kallad valutadumping.

I en den 8 maj 1922 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 259, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga nedan införda, vid propositionen fogade förslag till förordning angående åtgärder till skydd mot så kallad valutadumping med därtill hörande anvisningar för tillämpning av samma förordning.

Förslag

till

förordning angående åtgärder till skydd mot så kallad valutadumping.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Har i främmande stat kursen å växlar i svenskt mynt stigit mer än som står i vederbörlig överensstämmelse med minskningen i köpkraft inom nämnda stat hos en enhet av den stats mynt, allt jämfört med förhållandena därutinnan den 1 augusti 1914, och prövas svåra olägenheter till följd härav uppkomma för det svenska näringslivet i form av minskade möjligheter till avsättning av framställda produkter på den inhemska marknaden, då skall så kallad valutadumping anses föreligga, och må, där omständigheterna i övrigt ej annat föranleda, skyddsåtgärder däremot vidtagas efter ty i denna förordning närmare bestämmes.

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 7 saml. 41 häft. (Nr 48.)

1

2 §.

Vid prövning av fråga om vidtagande av skyddsåtgärd mot valutadumping skall tagas i betraktande den inverkan på rikets näringsliv i dess helhet, vilken såväl valutadumpingen som den ifrågasatta åtgärden kan medföra, samt därvid särskilt tillses,

om viss vara från den främmande staten i Sverige i allmänhet försäljes eller utbjudes till pris, understigande det pris, till vilket här i riket tillverkad dylik vara av enahanda godhet kan i den svenska marknaden utan förlust försäljas,

om försäljningen till det lägre priset av den utländska varan är ägnad att i väsentlig grad inverka på möjligheten att upprätthålla driften inom näringsgren i Sverige, samt

om sannolikhet förefinnes att, därest skyddsåtgärd, varom i ärendet är fråga, vidtages, levnadskostnaderna i riket komma att därav väsentligen påverkas.

3 §.

För handläggning, på sätt nedan sägs, av frågor om skyddsåtgärder mot valutadumping skall finnas en valutannämnd. Denna nämnd utgöres av högst fem av Konungen förordnade ledamöter, vilka skola vara i ekonomiska frågor kunniga och förfarna män. Konungen utser tillika suppleanter till samma antal som ledamöterna. Uppdrag att vara ledamot av valutannämnden eller suppleant för sådan ledamot må när som helst återkallas.

Valutannämnden åligger att hos Konungen göra de framställningar i fråga om åtgärder till skydd mot valutadumping, vartill nämnden jämlikt denna förordning samt i övrigt gällande föreskrifter må finna förhållandena föranleda.

Närmare bestämmelser om valutannämnden och dess verksamhet meddelas av Konungen.

4 §.

Prövar Konungen, efter hemställan av valutannämnden eller efter dess hörande, åtgärd till skydd mot valutadumping böra vidtagas, må Konungen därom förordna. Sådant förordnande skall innefatta föreskrift,

antingen att vid införsel till riket av vara av i ärendet avsett slag och härstammande från viss främmande stat sådan vara skall, ändå att densamma ej är tullpliktig, eller, i annat fall, utöver den tull, som enligt gällande tulltaxa utgår, beläggas med särskild av Konungen på förslag av valutannämnden fastställd avgift (valutaavgift),

eller ock, där skydd mot valutadumping icke kan på nu angivet sätt vinnas, att införsel till riket från utlandet eller från viss främmande stat av vara av sådant slag, varom i ärendet är fråga, må äga rum allenast efter av Konungen för varje särskilt fall meddelat tillstånd (importlicens).

Valutaavgift för viss vara eller visst varuslag skall, i den mån annat ej här nedan stadgas, bestämmas till viss, högst 500 procent av den för samma vara eller varuslag enligt tulltaxan utgående tullavgift. Beslut om höjning eller sänkning av fastställd valutaavgift må av Konungen meddelas på framställning av valutakommittén eller efter dess hörande.

Vid meddelande av importlicens må stadgas, att för vara, vilken jämlikt meddelad importlicens införes till riket, skall erläggas importavgift, vilken, där ej nedan annorlunda sägs, skall bestämmas till högst 500 procent av den för varan enligt gällande tulltaxa utgående tullavgift.

Är fråga om vara, för vilken tullavgift icke utgår, skall valutaavgift eller importavgift utgå med högst 100 procent av varans värde.

Föreskrifter till ledning vid bestämmande av stat, från vilken vara skall anses härstamma, må meddelas av Konungen.

5 §.

Prövas de omständigheter, som föranlett meddelande av förordnande, varom i 4 § sägs, ej vidare vara för handen, må Konungen på framställning av valutakommittén eller efter dess hörande förklara förordnandet skola upphöra att gälla.

6 §.

Valutaavgift och importavgift uppbäras i den för upptagande av tullavgift stadgade ordning samt, där fråga är om tullpliktig vara, i sammanhang med tullavgiften, men skola särskilt för sig redovisas på sätt generaltullstyrelsen närmare bestämmer.

7 §.

1 mom. Vad om restitution av eller befrielse från tullavgift finnes stadgat skall i tillämpliga delar gälla i fråga om valutaavgift eller importavgift, varom i denna förordning sägs. Närmare föreskrifter härutinnan må meddelas av Konungen.

2 mom. Jämväl i övrigt må, där synnerliga skäl därtill provas föreligga, befrielse helt eller delvis från erläggande av valutaavgift för viss vara eller visst varuparti, så ock återfående av erlagd valutaavgift eller del därav medgivnas av Konungen efter valutakommitténs hörande.

Denna förordning skall träda i kraft å dag, som av Konungen bestämmes, och skall därefter gälla till den 1 april 1923, dock att Konungen, där skäl därtill prövas föreligga, må förklara förordningen skola jämväl tidigare upphöra att gälla.

A n v i s n i n g a r

för tillämpning av förordningen angående åtgärder till skydd mot så kallad valutadumping.

I. Valutadumping.

Den brist på överensstämmelse i främmande stat mellan stegringen av kursen på växlar i svenskt mynt och minskningen i köpkraft inom nämnda stat hos den stats mynt, allt jämfört med förhållandena därutinnan den 1 augusti 1914, som enligt 1 § i förordningen är en av förutsättningarna för att valutadumping från nämnda stats sida skall anses föreligga, skall vara av den art, att den främjar exporten från den främmande staten till Sverige och hindrar importen från Sverige till den främmande staten. Denna brist på vederbörlig överensstämmelse mellan nämnda faktorer får icke ett alltid tillförlitligt uttryck i det förhållande, som därigenom uppstår mellan å ena sidan kursen på svenskt mynt i den främmande staten och å andra sidan relationen mellan den främmande statens och Sveriges prisnivåer. Detta beror icke blott på brister i metoderna för och utförandet av prisnivåns beräkning, utan ock därpå, att för att valutadumping skall anses föreligga måste fordras, att den angivna bristande överensstämmelsen skall vara ett uttryck för en börjande depreciering av den främmande statens valuta.

Om sålunda grunden till den ensidiga stegringen av kursen på svenskt mynt i främmande stat enbart är, att den svenska valutans godhet föranleder en avsevärd ökning av placering av utländskt kapital i Sverige eller svenska värden, får valutadumping icke anses föreligga. Ej heller föreligger enligt förordningen valutadumping i det fall, att till följd av att Sveriges valuta deprecieras (i form av en stegring av Sveriges prisnivå) kursen på svenskt mynt i främmande stat blir för hög i förhållande till relationen mellan den främmande statens och Sveriges prisnivåer.

Även om bristen på behörig överensstämmelse mellan kursen på svenskt mynt i främmande stat och relationen mellan denna stats och Sveriges prisnivåer uppstått på i förordningen avsett sätt, får valutadumping dock icke anses föreligga, ifall sådana omständigheter äro för handen, som överhuvud hindra berörda brist på överensstämmelse att framkalla olägenheter för det svenska näringslivet av i förordningen angiven art eller, om sådana hinder ej föreligga, de olägenheter, som framkallas, ej äro av den i förordningen avsedda svåra art.

I de fall, då på grund av den förut omnämnda bristfälligheten vid prisnivåernas beräkning tillvaron av valutadumping ej kan på direkt sätt utrönas, måste andra metoder användas.

Om svåra olägenheter för det svenska näringslivet i form av minskade möjligheter att avsätta framställda produkter föreligga, måste, för att dessa olägenheter skola kunna anses vara följd av valutadumping i främmande stat, i nämnda stat vissa företeelser uppkomma. Antingen måste i övriga stater en *stark* ökning av efterfrågan efter nämnda stats varor uppkomma, vilken, om den får obehindrat göra sig gällande, har till följd en *stark* ökning av exporten från nämnda stat och en *stark* stegring av varupriserna inom nämnda stat, och i så fall äro dessa företeelser bevis på tillvaron av valutadumping. Eller ock vidtager nämnda stat åtgärder för att försvaga nämnda verkningar, men då ligga i dessa åtgärder säkra kännetecken på tillvaron av valutadumping från nämnda stat.

Även om beträffande växelkurs och prisnivåer förutsättningarna för valutadumping från främmande stat föreligga och samtidigt svåra olägenheter av förut angiven art uppkomma för det svenska näringslivet, återstår att utreda, om och i vad mån dessa svåra olägenheter äro en följd av valutadumpingen.

Därvid bör undersökas, om ej andra omständigheter föreligga, som kunna framkalla dylika olägenheter.

Dessa andra omständigheter kunna vara sådana, vilkas verkningar äro av samma generella inverkan på varupriserna i Sverige som en obehindrad valutadumping. Hit höra, bland annat, dels den allmänna deflation, som behärskat större delen av världen under de sista åren, dels en relativt hög uppskattning i utlandet av den svenska valutans godhet.

Men med valutadumping kunna även samverka omständigheter, som direkt beröra blott vissa varors priser, t. ex. väsentliga förbättringar inom någon näringsgren i den främmande staten, vanlig dumping därstädes eller premiering av exporten av vissa varor från den främmande staten.

Om förutsättningarna för valutadumping med hänsyn till växelkurs och prisnivåer föreligga, kunna dock verkningarna av denna valutadumping utebli på grund av åtgärder, vidtagna av den främmande stat, hos vilken dessa förutsättningar uppkommit, t. ex. genom att denna stat pålägger exporttullar och ger importpremier av vederbörlig storlek och därigenom hindrar stegringen av växelkursen på Sverige att utöva sin verkan i valutadumpande riktning. Men åtgärder av sistnämnda art kunna ha en helt annan uppgift, nämligen icke att förhindra utan blott att reglera valutadumpingen, så att denna i det hela främjar den främmande statens valutadumpande syfte bättre än om den hade fått göra sig obehindrat gällande.

Genom denna anordning, som innebär, att det uppkommer två prisnivåer i den främmande staten, en lägre för köp och försäljning inom nämnda stat och en högre för export till utlandet, kunna exportpriserna avpassas så, att den främmande statens exportvaror alltid kunna på den svenska marknaden säljas till billigare priser än vartill motsvarande varor kunna i Sverige med vinst tillverkas, men utan att dessa exportpriser bliva lägre än som för detta ändamål är oundgängligen nödigt.

Härigenom ändras i viss mån valutadumpingen karaktär och detta i två hänseenden. Det blir ej längre storleken av den bristande behöriga överensstämmelsen mellan den främmande statens växelkurs på Sverige och relationen mellan den främmande statens och Sveriges prisnivåer, som blir direkt bestämmande, utan denna kommer blott att utgöra den marginal, inom vilken valutadumpingen kommer att hålla sig. Vidare kan denna anordning avsiktligt eller oavsiktligt föranleda, att vissa varors export till Sverige särskilt främjas, d. v. s. åstadkomma samma resultat, som vinnes genom särskilda premier för export av vissa varor. Därigenom uppkommer en sådan kombination mellan å ena sidan ren valutadumping och å andra sidan förhållanden eller åtgärder, som direkt blott beröra vissa varors priser, som nyss omnämndes.

II. Skydd mot valutadumping.

Skydd får endast lämnas, om alla de i förordningens 1 § angivna förutsättningarna för valutadumping föreligga, nämligen:

a) att den där angivna bristande överensstämmelsen mellan stegringen i den främmande statens växelkurs på Sverige och förskjutningen mellan denna stats och Sveriges prisnivåer är för handen,

b) att svåra olägenheter för det svenska näringslivet i form av minskade möjligheter till avsättning av framställda produkter på den inhemska marknaden uppkommit, och

c) att sistnämnda olägenheter äro en följd av den under a) angivna förändringen.

Skyddets storlek skall såvitt möjligt så avpassas, att det icke överstiger vad som behövs för att förhindra de under b) upptagna olägenheterna.

Är det uppenbart eller kan påvisas, att jämte de under a) angivna förhållandena även andra förhållanden föreligga, som kunna framkalla de under b) omnämnda olägenheterna, må skydd mot valutadumping lämnas endast i den mån berörda olägenheter sannolikt äro en följd av förhållandena under a).

Om från främmande stat jämte valutadumping även annat förhållande föreligger, som är ägnat att öka de under b) angivna olägenheterna, och detta andra förhållande står i samband med valutadumpingen från den främmande staten, må skydd lämnas även mot verkan av detta förhållande. Ett dylikt fall kan föreligga, om från den främmande stat, från vilken valutadumping utgår, kapital i avsevärt ökad mängd placeras i Sverige eller i svenska värden.

Andock att de under a), b) och c) här ovan angivna förhållandena föreligga, får, där särskilda förhållanden sådant föranleda, skydd mot valutadumping icke äga rum. Till sådana särskilda förhållanden höra ej blott förhållanden av handelspolitisk art utan även andra, t. ex. en del av dem, som äro omnämnda i förordningens 2 §, vilken föreskriver, att vid fråga om skyddsåtgärder mot valutadumping skall tagas i betraktande den inverkan på rikets näringsliv i dess helhet, som ej blott valutadumpingen utan även skyddsåtgärd mot densamma kan medföra.

III. Skyddsmedlen mot valutadumping.

Dessa äro valutaavgifter och importreglering.

Om båda dessa skyddsmedel gäller, dels att de skola avpassas efter valutadumpingen och sålunda ändras i den mån valutadumpingen kraft ändras, dels att verkan av deras användande på det inhemska näringslivet i dess helhet skall noga beaktas.

Valutaavgifter kunna endast påläggas införseln av varor från de främmande stater, i vilka valutadumping äger rum. Även importregleringen avser egentligen endast samma syfte, men där detta syfte ej

kan vederbörligen ernås genom att reglera blott importen från nämnda stater, må den utsträckas även till importen från övriga stater, därvid dock för omfattningen och arten av denna senare reglering blir bestämmande, att den endast avser att möjliggöra en fullt verksam reglering av importen från valutadumpande stater.

Vid användning av valutaavgifter bör uppmärksammas, dels att det är förenat med mycket stora svårigheter att avpassa dessa avgifter, så att de bli just av den storlek, som behövs för att förhindra valutadumpningens verkningar, dels att vid obehindrad valutadumping valutaavgifterna måste ofta ändras och att vid reglerad valutadumping valutaavgifternas verkan kan helt elimineras genom att den valutadumpande staten sänker exportpriserna.

Vid användning av importreglering bör noga beaktas, att denna innebär större fara än valutaavgifter för att inverkan — direkt eller indirekt — i prisstegrande riktning skall bli större än som avsetts, och bör denna inverkan följas med noggrann uppmärksamhet samt vederbörliga rättelser i tid vidtagas.

Till bevillningsutskottet har jämväl hänvisats en i anledning av förenämnda proposition väckt motion, nr 175 i första kammaren av herr *Vennersten*, däri hemställts,

»att riksdagen, med bifall till det vid Kungl. Maj:ts proposition nr 259 fogade förslag till förordning angående åtgärder till skydd mot så kallad valutadumping, måtte avslå det vid samma proposition fogade förslag till anvisningar för tillämpning av samma förordning.»

Utskottet.
Departements-
chefen.

I skrivelse den 25 juni 1921 anmodade dåvarande chefen för handelsdepartementet tull- och traktatkommittén att verkställa utredning angående möjligheten och lämpligheten av att införa differentialsullar mot valutasvaga länder till skydd för den för hemmamarknaden arbetande svenska industrien.

Till fullgörande av det sålunda meddelade uppdraget avgav nämnda kommitté, efter verkställd utredning, den 22 november 1921 utlåtande i frågan om differentialsullar såsom skydd mot valutadumping. Därvid förklarade kommittén såsom resultat av utredningen, att kommittén icke kunde tillstyrka, att differentialsullar till industriens och jordbrukets skydd mot valutadumping under då förhandenvarande förhållanden infördes, men att åtgärder borde vidtagas för utarbetande av förslag till en beredskaps-

lagstiftning att vid förändrade faktiska förhållanden eventuellt tjäna angivna syfte.

Med anledning av, bland annat, vad kommittén sålunda förordat, meddelade Kungl. Maj:t den 2 december 1921 kommittén uppdrag att *dels* efter verkställd utredning avgiva utlåtande, huruvida i dåvarande situation, med hänsyn tagen till samtliga på frågan inverkan faktorer, hittills icke prövade statliga åtgärder av något slag — exempelvis sådana, som fölle inom importregleringens eller den allmänna valuta- och penningpolitikens områden — lämpligen kunde vidtagas för att till skydd för svensk industri tillfälligt begränsa varutillförseln från utlandet eller eljest stärka industriens ställning på hemmamarknaden, ävensom, därest så befunnes vara fallet, avgiva förslag i ämnet,

dels ock, för den händelse kommittén funne åtgärder i nyss antytt syfte icke för det dåvarande böra vidtagas, inkomma med närmare yttrande och förslag i fråga om den av kommittén i dess förberörda utlåtande av den 22 november 1921 förordade beredskapslagstiftningen.

Efter att till det vid förevarande proposition i utdrag fogade statsrådsprotokollet hava erinrat om, bland annat, vad ovan omnämnts, har chefen för handelsdepartementet redogjort för resultatet av tull- och traktatkommitténs arbete i anledning av nyssnämnda, den 2 december 1921 kommittén meddelade uppdrag. Därvid har departementschefen särskilt uppehållit sig vid ett av kommittén den 28 april 1922 dagtecknat betänkande, däruti kommittén framlagt det förslag om åtgärder till skydd mot så kallad valutadumping, som Kungl. Maj:t sedermera upptagit i den föreliggande propositionen. En av departementschefen meddelad sammanfattning av kommitténs principiella motivering för det sistnämnda förslaget torde utskottet få här i huvudsak återgiva.

Tull- och traktatkommittén hade såsom sin uppfattning uttalat, att något medel icke funnes, som vore ägnat att i avgörande grad råda bot för de svårigheter, varmed vårt näringsliv hade att kämpa, enär dessa väsentligen hade sin grund i förhållanden, vilka det icke stode i vår makt att ändra. Emellertid vore det enligt kommitténs mening av vikt att tillse, huruvida icke något kunde göras för att förhindra, att betydelsefulla delar av vårt näringsliv toge allvarlig skada. I anledning härav hade kommittén känt sig uppfordrad att taga under noggrant övervägande, huruvida ej medel numera borde kunna tillstyrkas, vilka på grund av sin tveeggade natur ansetts tidigare icke böra rekommenderas. Till dylika medel vore enligt kommitténs förmenande att hänföra sådana statsåtgärder, som åsyftade ett tillfälligt begränsande

Bihang till riksdagens protokoll 1922. 7 saml. 41 häft. (Nr 48.)

av varutillförseln utifrån. Vad som härvid närmast kunde ifrågakomma vore, ansåge kommittén, skyddsåtgärder mot s. k. valutadumping. Dylika skyddsåtgärder vore emellertid enligt kommitténs mening förenade med stora tekniska svårigheter. Det spelade därvidlag en jämförelsevis mindre roll, att det i många fall kunde vara svårt att avgöra, om överhuvud valutadumping från ett visst land föreläge, enär skydd endast borde ifrågakomma mot valutadumping av mycket betydande styrka. Av större betydelse vore, att samma verkningar, som en valutadumping medförde, även kunde framkallas av andra orsaker, vilka givetvis icke berättigade till användningen av ifrågavarande skyddsmedel.

Men även stora olägenheter för näringslivet kunde, ansåge kommittén, bliva en följd av skyddet mot valutadumping. Till dessa olägenheter räknade kommittén dels nödvändigheten att fordra ursprungsbevis vid import av dumpingskyddad vara, dels den spekulation i varuprisändringar, som kunde tänkas uppstå på grund av skyddsmedlens användning, dels också den kostnadsökning, som i vissa fall kunde komma att drabba exportindustrien.

Emellertid finge efter kommitténs förmenande olägenheterna, även om de i och för sig vore stora, icke överdrivas. Så länge nämligen valutadumpingen allenast utginge från ett ringa antal länder, vore konkurrensen från andra länder obehindrad. Olägenheterna komme därför endast att gälla den import, med avseende å vilken Sverige vore i övervägande grad hänvisat till de valutadumpande länderna.

Om trots förekommande olägenheter man ansåge sig böra förordda skydd mot valutadumping, måste detta motiveras av att förhållanden kunde inträda, då berörda olägenheter vore att anse såsom mindre än den skada, som skulle kunna drabba vårt näringsliv vid fullt obehindrad valutadumping. Enligt kommitténs mening befunde vi oss nu i det läge, att skadan av valutadumpingen övervägde betydelsen av olägenheterna. Detta berodde icke på att valutadumpingen ökats, utan därpå att krisen och den därav följande arbetslösheten tilltagit i en icke väntad grad, varigenom näringslivets motståndskraft betydligt nedgått. Därav följde, att man mer och mer måste tvivla på dettas förmåga att av egen kraft komma till rätta med svårigheterna. Dessutom ville det synas, som om de valutadumpande ländernas förmåga att fortsätta med valutadumpingen, vilken förmåga förra hösten antogs begränsad till en jämförelsevis kort tidrymd, ännu länge komme att äga bestånd.

Det vore på grund av sistnämnda omständigheter och särskilt med hänsyn till att eventuella skyddsåtgärder förutsattes bliva av mycket kort varaktighet, som kommittén nu, ehuru efter ganska stor tvekan,

ansåge sig böra fränfalla sitt avstyrkande utlåtande av den 22 november 1921 och i stället tillstyrka framläggandet för innevarande års riksdag av det av kommittén utarbetade förslaget till förordning om skydd mot valutadumping.

För egen del har chefen för handelsdepartementet, efter att hava angivit kännetecknen för det nuvarande krisläget — svårigheterna för den svenska industrien att finna avsättning för dess produkter å såväl utlands- som hemmamarknaden samt driftinskränkningarna med den av de senare härflytande arbetslösheten — ävensom yttrat sig om orsakerna till krisen, upptagit till behandling frågan om de åtgärder, som kunde vidtagas till krisens bekämpande. Departementschefen har därvid i första hand framhållit vikten av att näringslivet självt genom rationalisering av driften och genom en efter omständigheterna anpassad omläggning av produktionen sökte inrätta sig efter de ändrade förhållanden, som efterträtt krigsårens högkonjunktur. Vidare har departementschefen angivit vissa åtgärder från statens sida till näringslivets stödjande, såsom för vårt lands vidkommande tänkbara, och därvid nämnt, bland andra, sådana som avsåge att genom nedbringande av produktionskostnaderna stärka industriens ställning i konkurrensavseende. Av de av departementschefen sålunda och i övrigt omnämnda åtgärderna, måste påtagligen, har departementschefen därefter anfört, de som avsåge att genom rationalisering av den industriella driften och nedbringandet av tillverkningskostnaderna möjliggöra anpassning efter utlandets produktionsutgifter, anses såsom de för ett varaktigt återställande av vår industris konkurrenskraft gentemot utlandet utan jämförelse mest betydelsefulla. Hur svår en dylik anpassningsprocedur än vore att genomföra och hur kännbara dess verkningar än gestaltade sig, syntes den i allt fall vara en för vårt lands ekonomiska tillfrisknande ofrånkomlig förutsättning. Många tecken tydde emellertid på, att denna anpassning, såvitt anginge förhållandet till länder, vilka intoge en i valutaavseende med vårt land någorlunda jämförlig ställning, i vissa fall redan vore uppnådd och i andra fall låge så nära, att densamma genom ett fortsatt arbete på den inslagna vägen inom överskådlig framtid borde kunna uppnås. Goda utsikter förelåge med andra ord för, att vårt land skulle på de flesta områden, där dess industriella utveckling kunnat före världskriget göra sig gällande, åter bliva i stånd att med framgång upptaga konkurrensen med länder, där valutaläget kunde betecknas såsom någorlunda normalt.

Övergående till frågan om vad som borde företagas för att möta

konkurrensen från länder med deprecierad valuta har departementschefen vidare anfört följande.

Annorlunda ställde sig däremot förhållandet med den konkurrens, för vilken den i vissa länder fortskridande valutadeprecieringen skapat alldeles abnorma och för vårt lands näringsliv högst allvarliga förutsättningar. Skillnaden mellan de valutadeprecierade ländernas produktionskostnader, evalverade i svenskt mynt, och de svenska tillverkningskostnaderna för samma varuslag vore nämligen i många fall så stor, att det icke förefunnes minsta utsikt att blott genom ett nedpressande av de svenska produktionsutgifterna eller andra åtgärder av liknande natur ens närmelsevis eliminera densamma. En sänkning t. ex. av de svenska arbetarnas löner till en nivå, som motsvarade den i svenskt mynt omräknade lönekostnaden i vissa valutadeprecierade länder, skulle — oavsett att en dylik sänkning icke läte sig i praktiken genomföra — innebära, att den svenska lönestandarden skulle i förhållande till den inom landet rådande prisnivån nedpressas till en bråkdel av det allra oundgängligaste existensminimum. I många fall förhölle det sig t. o. m. så, att, även om för den svenska varan arbetslönen kunde nedbringas till noll, övriga produktionskostnader i allt fall skulle överstiga framställningskostnaderna, inklusive arbetslöner, i det valutadeprecierade landet.

Efter att hava anfört vissa omständigheter, vilka tydligt gäve vid handen, att valutadumping gent emot vårt land i icke ringa omfattning utövats och alltjämt utövades, har departementschefen fortsatt sålunda.

Nu kunde det visserligen, på sätt också av tull- och traktatkommittén påpekas, sägas, att valutadumpingen är en tillfällig företeelse och att de särskilda förhållanden, som möjliggöra förekomsten av dylik dumping, eller den bristande jämvikten mellan ett lands valutas inre värde och kursvärde förr eller senare måste utjämnas genom förskjutningar uppåt av det valutasvaga landets prisnivå. Huru lång tid en sådan utjämningsprocess kunde komma att taga i anspråk kunde emellertid icke förutsägas. Hitintills gjord erfarenhet pekade för visso i den riktningen, att det kunde dröja länge nog, innan köpkraftsparitet inträdde, så mycket mer som i åtminstone vissa av de valutasvaga länderna deprecieringen långt ifrån att stagnera alltjämt fortskredde med oförminskad styrka.

Under sådana omständigheter och inför omöjligheten att överblicka den framtida utvecklingen på här ifrågavarande område ansåge departementschefen det vara lämpligt, att, innan riksdagen åtskiljdes, Kungl. Maj:t utrustades med befogenhet att i fall av trängande behov ingripa

till skydd för svenskt näringsliv gent emot ödeläggande konkurrens från valutadeprecierade länder. I vad mån en dylik befogenhet, därest den av riksdagen lämnades, kunde behöva av Kungl. Maj:t utnyttjas, vore givetvis beroende av huru förhållandena här hemma och ute i världen i fortsättningen komme att gestalta sig och sålunda omöjligt att på förhand bedöma, men situationen vore i allt fall sådan, att enligt departementschefens mening möjligheterna för ett statsingripande borde tillskapas. Särskilt ville departementschefen framhålla vikten av att vid handhavandet av den ifrågasatta fullmakten det allmänna handelspolitiska läget och eventuella förskjutningar däri noga beaktades. Att en beredskapslagstiftning funnes bleve givetvis av särskild betydelse, för den händelse en motsvarande lagstiftning på andra håll i världen genom sin tillämpning komme att i än högre grad inrikta exporten från valutasvaga länder mot vårt land.

För innehållet i det förslag till beredskapslagstiftning mot valutadumping som tull- och traktatkommittén uppgjort och vilket med den föreliggande propositionen framlagts såsom Kungl. Maj:ts förslag, har departementschefen lämnat i huvudsak följande redogörelse.

»Enligt förslaget skall för handläggning av frågor angående skyddsåtgärder mot valutadumping tillsättas en valutanämnd. Denna nämnd, som förordnas av Kungl. Maj:t, skall bestå av fem ledamöter och samma antal suppleanter, vilka skola vara i ekonomiska frågor kunniga och förfarna män. Det åligger nämnden att hos Kungl. Maj:t göra de framställningar i fråga om åtgärder till skydd mot valutadumping, som nämnden finner omständigheterna påkalla.

Till undvikande av meningsskiljaktighet beträffande innebörden av begreppet valutadumping har i förslaget detta begrepp noggrant fixerats. Valutadumping skall anses föreligga, om i en främmande stat växlar på vårt land sedan den 1 augusti 1914 stigit mer än som står i vederbörlig överensstämmelse med minskningen i köpkraft hos nämnda stats mynt, och om till följd härav svåra olägenheter uppstå för det svenska näringslivet i form av minskade möjligheter till avsättning av framställda produkter på den inhemska marknaden.

Beträffande vad som är att iakttaga vid prövning av fråga om skyddsåtgärder mot valutadumping stadgar förslaget, att valutanämnden därvid har att taga i betraktande den inverkan på rikets näringsliv i dess helhet, vilken såväl valutadumpingen som eventuella åtgärder däremot kunna tänkas medföra. Särskilt skall tillses, om vara, för vilken skydd ifrågasättes, här i Sverige i allmänhet försäljes eller utbjudes till lägre pris än det, till vilket här i riket tillverkad dylik vara av ena-

handa godhet kan i den svenska marknaden utan förlust försäljas. Vidare skall beaktas, om försäljningen till det lägre priset av dylik främmande vara är ägnad att i väsentlig grad inverka på möjligheterna att upprätthålla driften inom näringsgren i Sverige. Slutligen skall hänsyn tagas till, huruvida sannolikhet förefinnes, att eventuell skyddsåtgärd mot valutadumping kan komma att väsentligt påverka levnads-kostnaderna i riket.

Ett annat viktigt stadgande avhandlar arten av de åtgärder, som det kan ankomma på Kungl. Maj:t att vidtaga, sedan framställning gjorts av valutanämnden om skydd mot valutadumping. Härom stadgar förslaget, att Kungl. Maj:t vid sådant förhållande äger förordna, att införsel av viss vara från viss stat *antingen* skall beläggas med särskild av Kungl. Maj:t på förslag av valutanämnden fastställd avgift (valutaavgift) *eller ock*, där skydd mot valutadumping icke kan på nyss angivet sätt vinnas, får äga rum allenast efter av Kungl. Maj:t för varje särskilt fall meddelat tillstånd (importlicens).

Beträffande valutaavgiftens storlek stadgas, att avgiften får utgöra högst 500 procent av för ifrågakommande vara eller varuslag enligt tulltaxan utgående tullavgift eller, därest fråga är om tullfri vara, högst 100 procent av varans värde. Vidare bestämmes, att vid meddelande av importlicens må stadgas, att för sålunda till införsel medgiven vara vid införseltillfället skall erläggas en importavgift av likaledes högst 500 procent av tullavgiften respektive 100 procent av varans värde.

I fråga om sänkning eller höjning av fastställd valutaavgift stadgar förslaget, att det skall ankomma på Kungl. Maj:t att efter framställning av valutanämnden eller efter dess hörande därom meddela beslut.

Slutligen bör omnämnas dels en föreskrift, att vad om restitution eller befrielse från tullavgift finnes stadgat skall i tillämpliga delar gälla i fråga om valutaavgift eller importavgift, dels ock ett stadgande, som tillerkänner Kungl. Maj:t rätt att, där synnerliga skäl prövas föreligga, medgiva befrielse från erläggande av valutaavgift ävensom återställande av erlagd sådan.

I avseende å giltighetstiden för den ifrågasatta lagstiftningen har kommittén föreslagit, att densamma skall träda i kraft å dag, som av Kungl. Maj:t bestämmes, och därefter gälla till den 1 april 1923, dock med rätt för Kungl. Maj:t att jämväl dessförinnan upphäva densamma.

Beträffande kostnaderna för den valutanämnd, som enligt förslaget skulle handlägga ärendena rörande skyddsåtgärder mot valuta-

dumping, har kommittén tänkt sig, att dessa skulle täckas genom inflytande valuta- och importavgifter. Genom de senare skulle medel jämväl beredas för utbetalande i förekommande fall av restitutioner. Kommittén har alltså förutsatt, att någon ny kostnad genom de föreslagna åtgärderna icke skulle drabba statsverket, utan att i budgeten utgifterna för ifrågavarande ändamål skulle upptagas till samma belopp som de till följd av pålagda avgifter influtna inkomsterna.»

Vad chefen för handelsdepartementet, på sätt ovan återgivits, anfört har synts utskottet innefatta avgörande skäl för att särskilda åtgärder vidtagas med hänsyn till den för flera av vårt näringslivs viktigaste grenar ödesdigra konkurrens, som har karaktären av valutadumping i detta ords av tull- och traktatkommittén och i det föreliggande författningsförslaget angivna betydelse. Likaså har det synts utskottet uppenbart, att åtgärderna måste lämpas efter sig företeende omständigheter samt att följaktligen riksdagen intet annat kan åtgöra än besluta om arten av de åtgärder, som böra vidtagas, och meddela Kungl. Maj:t bemyndigande att inom vissa gränser vidtaga sådana åtgärder.

*Utskottets
yttrande.*

I nu berörda hänseende avser Kungl. Maj:ts föreliggande proposition bemyndigande för Kungl. Maj:t att förordna om antingen valutaavgifter eller importreglering. Mot förslaget i vad det avser bemyndigande för Kungl. Maj:t att åsätta valutaavgifter har utskottet icke haft något att erinra. Vad däremot angår det andra ledet i den av Kungl. Maj:t föreslagna skyddslagstiftningen, nämligen importförbud med licenser, har utskottet icke kunnat frånkänna de däremot gjorda invändningarna betydelse. Vid sådant förhållande och då utskottet ansett, att genom ett klokt handhavande av befogenheten att åsätta valutaavgifter ett tillfredsställande skydd bör kunna beredas de näringsgrenar, som utsätts för valutadumping, har utskottet funnit sig icke böra tillstyrka vad propositionen innehåller i fråga om importreglering.

I övrigt har utskottet icke att föreslå någon ändring i Kungl. Maj:ts förslag till förordning angående åtgärder till skydd mot så kallad valutadumping.

De vid nämnda förslag fogade anvisningarna, med de ändringar som påkallas av att utskottet ur förslaget till förordning utesluter vad som rör importreglering, har utskottet ansett ägnade att underlätta och giva erforderlig stadga åt förordningens tillämpning. Utskottet

har således icke kunnat tillstyrka bifall till herr Vennerstens ovannämnda motion.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen, med förklarande att Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 259 icke kunnat oförändrad bifallas samt med avslag å motionen I: 175 av herr Vennersten, måtte antaga det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget till förordning angående åtgärder till skydd mot så kallad valutadumping med därtill hörande anvisningar för tillämpning av samma förordning, med de ändringar som framgå av nedan i utdrag införda förslag.

Förslag

till

förordning angående åtgärder till skydd mot så kallad valutadumping.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

2 §.

3 §.

4 §.

Prövar Konungen, efter hemställan av valutanämnden eller efter dess hörande, åtgärd till skydd mot valutadumping böra vidtagas, må Konungen därom förordna. Sådant förordnande skall innefatta föreskrift, att vid införsel till riket av vara av i ärendet avsett slag och härstammande från viss främmande stat sådan vara skall, ändå att den samma ej är tullpliktig, eller i annat fall, utöver den tull, som enligt gällande tulltaxa utgår, beläggas med särskild av Konungen på förslag av valutanämnden fastställd avgift (valutaavgift).

Valutaavgift för viss vara eller visst varuslag skall, i den mån annat ej här nedan stadgas, bestämmas till viss, högst 500 procent av

den för samma vara eller varuslag enligt tulltaxan utgående tullavgift. Beslut om höjning eller sänkning av fastställd valutaavgift må av Konungen meddelas på framställning av valutanämnden eller efter dess hörande.

Är fråga om vara, för vilken tullavgift icke utgår, skall valutaavgift utgå med högst 100 procent av varans värde.

Föreskrifter till ledning vid bestämmande av stat, från vilken vara skall anses härstamma, må meddelas av Konungen.

5 §.

6 §.

Valutaavgift uppbäres i den för upptagande av tullavgift stadgade ordning samt, där fråga är om tullpliktig vara, i sammanhang med tullavgiften, men skall särskilt för sig redovisas på sätt generaltullstyrelsen närmare bestämmer.

7 §.

1 mom. Vad om restitution av eller befrielse från tullavgift finnes stadgat skall i tillämpliga delar gälla i fråga om valutaavgift, varom i denna förordning sägs. Närmare föreskrifter härutinnan må meddelas av Konungen.

Denna förordning — — — upphöra att gälla.

A n v i s n i n g a r

för tillämpning av förordningen angående åtgärder till skydd mot så kallad valutadumping.

I. Valutadumping.

II. Skydd mot valutadumping.

III. Valutaavgifter.

Om valutaavgifterna gäller, dels att de skola avpassas efter valutadumpingen och sålunda ändras i den mån valutadumpingen kraft ändras, dels att verkan av deras användande på det inhemska näringslivet i dess helhet skall noga beaktas.

Valutaavgifter kunna endast påläggas införseln av varor från de främmande stater, i vilka valutadumping äger rum.

Stockholm den 23 maj 1922.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Närvarande: herrar Röing, friherre Fleming, Gustaf Nilsson, K. A. Nilson, Wigforss, Rosén*, Wohlin, Björnsson, Rune, Johansson i Kullersta, Lithander, Sköld, Johansson i Kälkebo, Olsson i Ramsta*, Henrikson, Vennersten, Heyman, Lövgren i Nyborg, Björklund och Winkler.

* Icke närvarit vid justeringen av betänkandet.

Reservationer:

1) av herrar *Röing, Wigforss, Rosén, Rune, Olsson* i Ramsta, *Lövgren* i Nyborg och *Björklund*, vilka anför:

»Det ekonomiska läget i såväl Sverige som utlandet synes i nuvarande stund starkt tala emot antagande av det framlagda förslaget om åtgärder till skydd mot s. k. valutadumping och skulle göra det, även om detta förslag i sig självt vore lämpligare än det kan anses vara. För det första föreligger nämligen en ganska omisskännelig tendens till förbättring på näringslivets olika områden, framför allt i Förenta staterna men även i England. Priset har i det förstnämnda landet upphört sedan snart ett år och har avstannat även i England. På samma sätt som konjunkturerna vid alla föregående tillfällen sedan världskrigets slut nått Sverige från de nämnda länderna, torde man med ganska stor visshet kunna förutsäga, att så kommer att bli fallet även denna gång. Det nödläge, vari större delen av vårt näringsliv nu befinner sig, synes alltså hava goda utsikter att även utan särskilt ingripande väsentligt lindras inom en nära framtid.

Medan alltså läget i länder med ordnade penningförhållanden nu synes gå till förbättring, torde det förhålla sig på motsatt sätt i länderna med fördärvat penningväsende och närmast i Tyskland. Prisstegringen har där under innevarande år tagit enorma proportioner, och samtidigt har under den senaste tiden markkursen stigit i utlandet, så att förutsättningarna för en valutadumping från tysk sida icke för närvarande kunna sägas föreligga i större utsträckning. Därtill kommer, såsom en sannolikt varaktig företeelse, att råvarusvårigheterna i dessa länder efter allt att döma befinna sig i oavbrutet tilltagande och att även de tillfälliga möjligheter till stor export, som det abnorma kursläget i vissa hänseenden skapat, därigenom för en överskådlig framtid blivit i hög grad reducerade.

För det tredje tillkommer såsom en faktor av avsevärd vikt i nuvarande stund, att tendensen till stabilisering av penningvärdet i länderna med goda penningförhållanden i detta fall liksom år 1919—20 mycket lätt kan slå över till en utveckling i motsatt riktning mot den senast förekommande. Faran för en ny allmän prisstegring, en ny inflation, kan ingalunda anses utesluten. Både från Amerika och från England har redan under någon månad påpekats, att spekulatjonen på

fondbörsen tagit en fart och pågått i optimistisk riktning med en större snabbhet och våldsamhet under innevarande år än man på länge bevittnat. Ej heller på detta område finnes vid nuvarande pappersmyntfot någon som helst garanti emot att utvecklingen sprider sig till Sverige. Detta är så mycket mindre förhållandet, som även Stockholms fondbörs blivit föremål för en förhållandevis stark hausse-rörelse under senaste tid.

Det torde nu icke kunna råda mer än en mening om att det föreliggande förslaget om åtgärder mot valutadumping skulle komma att verka stimulerande på spekulatjonen, och detta t. o. m. om förslaget aldrig trädde i tillämpning. Föreligger en tendens till optimism på fondbörsen, får den näring genom allt som väntas öka vinstmöjligheterna för näringslivet, d. v. s. själva förhoppningen om dylika vinster är tillräcklig att framkalla spekulatjon, även om dessa förhoppningar icke sedan skulle gå i uppfyllelse. I ett så kritiskt läge som det nuvarande, när det gäller att efter prislellens slut skapa i någon mån stabila prislägen och lugn för näringslivet, förefaller intet mindre tillrådligt än en åtgärd, som icke kan undgå att ge näring åt farliga utvecklingstendenser på det ekonomiska området.

Slutligen kan man i avseende på det nuvarande läget icke dölja för sig, att alla differentieringsåtgärder på handelspolitikens område måste komma att ytterligare skärpa det redan förut betänkliga internationella osäkerhetstillståndet och därmed ytterligare försvåra tillvaron för ett ordnat näringsliv.

Nu kan det möjligen invändas, att det föreliggande förslaget endast innebär ett bemyndigande för Kungl. Maj:t att vidtaga åtgärder och att förslaget kringgärdats med försiktighetsmått, som skola möjliggöra för Kungl. Maj:t att icke sätta det i kraft annat än då så verkligen finnes nödvändigt. Men redan förut har framhållits, att själva beslutet om ett sådant bemyndigande av regeringen efter all beräkning kommer att ge upphov till en spekulatjon i nya vinster och nytt prisläge. Därtill kommer emellertid vidare, att ett bemyndigande åt Kungl. Maj:t icke bör givas i andra fall än då övertvägande sannolikhet finnes för dess behövlighet. Grundlagen har uppdragit makten över höjning i tullarna åt riksdagen, och det innebär ett starkt undantag från den där fastställda konstitutionella ordningen att medgiva Kungl. Maj:t ända till sex-dubbling av gällande tullsatter. Detta kan endast motiveras med att gagnet av dylika åtgärder under den närmaste tiden måste antagas bli så stort, att de konstitutionella betänkligheterna böra få vika därför. Om nu läget är det motsatta, nämligen att ett ingripande under

nu överskådliga förhållanden skulle kunna göra allvarlig skada men jämförelsevis ringa gagn, synes det icke tillrådligt, att riksdagen på nu ifrågavarande sätt avhänder sig sin makt över tullhöjningar. Kände man sig fullt betryggad enbart därigenom, att Kungl. Maj:t icke är tvungen att tillämpa befogenheter som av riksdagen överlämnas, så inses det icke, varför icke riksdagen över huvud taget skulle kunna lämna alla sina befogenheter i Kungl. Maj:ts hand.

Ett särskilt starkt skäl emot att på detta sätt giva Kungl. Maj:t ett vidsträckt nytt bemyndigande är den stora påfrestning, som ett dylikt beslut skulle komma att medföra. Det kan knappast annat väntas än att beslutet omedelbart skulle komma att utlösa krav på skydd från en stor mängd, sannolikt flertalet, industrier utanför den rena exportindustriens område. Näringslivets svårigheter äro ännu synnerligen stora, och det vore icke rimligt att vänta, att industriföretagens ledare skulle underlåta att begagna även de tillfällen till hjälp, som ett dylikt beslut syntes bereda; och även om industriernas svårigheter icke i och för sig eller åtminstone endast i ringa mån berodde på konkurrens från länder med abnormt låga växelkurser, skulle otvivelaktigt åtgärder som försvårade importen och därigenom verkade prisstegrande inom landet kännas välkomna.

Då Kungl. Maj:t sålunda, efter alla rimliga beräkningar, omedelbart efter ett bifall från riksdagens sida till det föreliggande förslaget skulle överhoppas med ansökningar om skydd mot valutadumping, skulle det trots alla i förslaget införda garantier vara svårt att icke omedelbart sätta förordningen i verket. Kungl. Maj:t kunde nämligen knappast, efter ett beslut från riksdagens sida i positiv riktning, undgå att pröva de sålunda inkomna ansökningarna. Att detta skulle kunna ske med hjälp av redan befintliga myndigheter, torde emellertid få anses uteslutet, så stor som den nya arbetsbördan skulle bliva. Enda möjligheten förefaller då vara att tillsätta den i förslaget till förordning ingående s. k. valutakommittén, och detta medför i sin ordning, att förordningen måste träda i kraft under den närmaste tiden efter ett positivt beslut från riksdagens sida.

Man torde därför icke kunna invagga sig i förhoppningar, att den föreslagna förordningen enbart skall bliva en gest eller ett hot. Det förvaltningsmaskineri, som förslaget innebär, måste efter all beräkning bliva verklighet, om förslaget över huvud antages. Detta innebär visserligen icke med nödvändighet, att några valutavgifter komma att påläggas. Men även om detta icke skulle bli fallet, inträdde några av de stora olägenheter som äro förenade med förslaget. På den s. k.

valutanämnden måste nämligen, såsom närmare utvecklas i huvudreservationen till tull- och traktatkommitténs utlåtande i frågan, ställas fordringar, som nämnden endast med uppjudande av de yttersta krafter och användning av all sakkunskap inom landet ens tillnärmelsevis skulle kunna uppfylla; och det måste anses osannolikt att uppgiften ens då skulle kunna på tillfredsställande sätt lösas. Såsom nämligen framgår av 2 § i förslaget till förordning skall nämnden taga i betraktande den inverkan på landets näringsliv i dess helhet, vilken såväl valutadumpingen som den ifrågasatta åtgärden kan medföra; och enligt tull- och traktatkommitténs förslag till instruktion för nämnden skall densamma med uppmärksamhet följa förändringar i växelkurser och prisbildning samt därmed i samband stående förhållanden inom de främmande stater, från vilka införsel eller utbud av varor till riket i större omfattning äger rum, och bör nämnden jämväl i övrigt förskaffa sig noggrann kännedom om tillståndet och förhållandena på näringslivets områden inom sådana stater. Man har svårt att föreställa sig, huru de till ett antal av högst fem av Konungen förordnade ledamöterna i nämnden skola kunna väljas, för att en dylik uppgift av den med någon framgång skall kunna lösas. Å ena sidan kräves uppenbarligen en synnerligen ingående kännedom om det praktiska näringslivet, och detta borde i så fall anses föranleda val av praktiska affärsmän. Men å andra sidan är de flesta praktiska affärsmäns intresse i de åtgärder som komma att vidtagas så stort, att det icke torde vara särdeles många bland dem som förena å ena sidan egenskaperna av ovanlig skicklighet och erforderlig tid samt å den andra tillräcklig opartiskhet. Därtill kommer, att förslagets hela byggnad i teoretiskt hänseende är så invecklad och svårfattlig, att praktiska affärsmän torde få stora svårigheter att göra klart för sig, när det egendomliga begreppet valutadumping i ordets lagtekniska mening kan anses föreligga. Huruledes därmed må förhålla sig, är det uteslutet, att sedan själva tillkomsten av en valutannämnd, med prövning av otaliga undersökningar om förmåner och hjälp för otaliga näringsgrenar och företag, skulle kunna undgå att återuppliva den från alla synpunkter skadliga atmosfär, som blev en följd av kommissionsväsendet under kriget och som vårt land snabbare än de flesta och under nästan allmän tillfredsställelse lyckades skingra efter krigets slut.

Alla dessa betänkligheter stärkas mångfaldigt, när man övergår att betrakta propositionens själva utformning av begreppet valutadumping och de därav föranledda åtgärderna. Det förefaller knappast behövas mer än en närmare granskning av tull- och traktatkommitténs

speciella motivering till förslaget till förordning för att finna detta. Med allt erkännande åt det teoretiska skarpsinnet i denna auktoritativa kommentar till förslaget torde man nödgas säga, att ganska få utanför de tränade nationalekonomernas krets skola vara i stånd att rätt tilllämpa förordningen. Det visar sig nämligen där, att en mängd fall kunna inträffa, som utvärtes sett äro fullständigt identiska men av vilka några falla utanför och andra innanför lagens begrepp, valutadumping, beroende på de orsaker som framkallat dem. Redan att teoretiskt analysera, i vad mån de praktiska fallen kunna eller icke kunna tänkas ha den beskaffenhet som tillåter påläggande av valutaavgifter, skulle därför erbjuda mycket stora svårigheter. Men därtill kommer sedan, att man nästan aldrig med någon säkerhet kan objektivt fastställa, om en viss företeelse beror av den ena orsaken eller den andra. Och när då till sist kommer, att själva tillvaron av de olika företeelser, som skulle gälla såsom orsaker till det abnorma valutaläget, ofta är synnerligen svår att konstatera, förefalla utsikterna att tillämpa lagen efter dess innebörd mycket mörka. Man torde erinra sig, att inga förändringar i värderingen av den *svenska* valutan få föranleda åtgärder mot valutadumpingen, vare sig anledningen är en uppgång eller en nedgång i denna valuta. Om exempelvis en disproportion mellan den svenska och den tyska valutans värdering beror av ökade utländska kapitalplaceringar i Sverige, så får detta icke vara någon anledning till valutaavgifter. När det nu torde vara allmänt känt, att dylika kapitalplaceringar, i den mån de faktiskt förekomma, i stor utsträckning ske under svenskars namn, så inses utan svårighet den praktiska omöjligheten av att vidtaga åtgärder på basis av en företeelse, som är okänd till sin räckvidd och vars verkningar på växelkurserna vidare omöjligt kunna fastställas.

Man torde alltså icke kunna betvivla, att det föreliggande förslaget, fränsett sina övriga svagheter, lider av en opraktiskhet, som i och för sig skulle vara tillräcklig att motivera ett avslag på detsamma. Nu märkes emellertid, att de här påpekade svagheter är mycket allvarliga, därför att de alltid komma att bereda osäkerhet i fråga om Kungl. Maj:ts rätt att tillämpa förordningen, d. v. s. innebära en ständig fara för Kungl. Maj:t att träda riksdagens rätt för nära.

Övergår man till sist att betrakta verkningarna av valutaavgifter, för den händelse sådana skulle komma till användning, så framträder den desorganiserande verkan av förslaget mycket starkt. Ingen torde ens ett ögonblick kunna tänka sig, att valutaavgifterna skulle kunna varieras i förhållande till växelkursernas starka kastningar från dag till

dag eller vecka till vecka. Skall icke all stabilitet i näringslivet, all möjlighet till affärsmässiga kalkyler ödeläggas, måste de bli bestående med något så när fasta belopp åtminstone för en eller annan månad framåt. Men däri ligger då, att de ibland komma att verka starkt prisstegrande, ibland åter icke alls nå sitt avsedda syfte. Allt detta skärpes givetvis därav, att redan under den icke alldeles korta tiden för åtgärdens förberedelse ändringar kunna ha, och efter all sannolikhet också ha, inträffat, som göra det fastställda beloppet eller kanske hela avgiften från början förfelad.

Därtill kommer vidare den starka spekulativen i tullförhöjningen, som i detta fall lika väl som i alla andra likartade oundgängligen måste inträda och som här måste komma att taga en ovanligt stor omfattning, emedan det hela är mycket svävande och ovisst samt förändringar kunna inträffa när som helst och i nästan hur stor utsträckning som helst. Redan det förhållandet, att det här gäller ända till sex-dubbling av förut befintliga tullar visar, vilket spelrum för osäkerhet och spekulation som där beredes. Prisfluktuationerna komma på grund av denna företeelse sannolikt att bliva ännu större efter lagens antagande än dessförinnan, och detta är uppenbarligen icke vad näringslivet nu behöver.

Såsom en särskild försvärande företeelse tillkommer differentieringen av importen från olika länder, vilken är så stor, att icke blott några länders varor bli avgiftsbelagda och andra icke, utan därutöver att olika höga valutavgifter kunna läggas på importen från olika länder. Detta leder nämligen till ett synnerligen invecklat och betungande system med ursprungsbevis, och en granskning av tull- och traktatkommitténs förslag till dylika bevis lämnar intet tvivel om vilka svårigheter tillämpningen kommer att möta. Systemet kommer nämligen, såsom huvudreservanterna till tullkommitténs betänkande framhålla, att föranleda producenterna i länder, mot vilka särskild valutaavgift tillämpas, att söka få sina varor nationaliserade i andra länder och införda såsom deras produkter. Det hänger då helt och hållet på de myndigheter i dessa senare länder, åt vilka utfärdande av bevisen skulle uppdragas, om de äro beredda att förklara varan till övervägande del härstamma från deras eget land; och tydligen kommer detta att tillämpas mycket olika i olika fall och hela förordningens effektivitet därför till stor del bli beroende av omsorgen och intresset hos till stor del utländska myndigheter, på vilka svenska staten strängt taget inga krav har att uppställa i detta hänseende. Skulle dessa myndigheter utan ingående prövning avge en dylik förklaring, bleve förordningen till stor del illusorisk; om de åter i alla tvivelaktiga fall vägrade att

avge en dylik förklaring, skulle prövningen knappast kunna ske annat än vid svensk tullkammare. De svårigheter, som därvid skulle hopa sig för importören i fråga om bevis för varans ursprung, bleve sannolikt i flertalet fall sådana, att alla varor, för vilka bevis av nyss antytt slag från utländsk myndighet icke kunde åstadkommas, i verkligheten bleve underkastad valutavgift resp. högsta valutaavgift.

Härav framgår också, att man ingen säkerhet kan hysa för att den genom valutaavgiften vållade prisstegringen skulle begränsas endast till varor från länder med abnormt deprecierade valutor. Detta är så mycket mindre fallet, som den omgång, de kostnader och det besvär, som systemet med ursprungsbevis skulle medföra och som tydligen komme att drabba *all* import, skulle komma att verka som ett icke obetydligt importhinder. Det är sedan gammalt känt, att redan de moderna tulltaxornas invecklade natur har denna importhindrande verkan, men minsta eftertanke säger, att verkan måste bli många gånger starkare i nu föreliggande fall. Man har alltså, under förutsättning av bifall till det nu framlagda förslaget, ingen säkerhet för att priserna icke skulle komma att stiga utöver vad de äro i länder som ha fri tillförsel från världsmarknaden.

Då alltså det nuvarande läget icke synes lämpa sig för åtgärder i nu ifrågavarande riktning utan läget tvärtom, genom medverkan av sådana åtgärder, kan komma att utveckla sig i en enligt allas mening olycklig riktning; *då* vidare ett bifall till förslaget oundgängligt föranleder omedelbart tillsättande av en valutakommitté; *då* det svårigen torde vara möjligt att utse en valutakommitté med sådan sammansättning, att den förenar tillräcklig sakkunskap och opartiskhet; *då* redan tillsättandet av en valutakommitté från flera synpunkter skulle medföra allvarliga olägenheter; *då* närmast den utformning begreppet valutadumping i förslaget fått är svårfattlig och svårtillämplig samt därför lätt kan leda till oavsiktliga lagöverträdelser; och *då* slutligen en tillämpning av valutaavgifterna skulle öka osäkerheten inom näringslivet och vålla stora olägenheter, få vi hemställa om avslag på såväl Kungl. Maj:ts proposition som utskottets förslag.»;

2) av herr *Gustaf Nilsson*, som i huvudsak instämt i herr *Röings* m. fl. reservation;

3) av herr *Johansson* i *Kälkebo*, som tillkännagivit, att han instämt i herr *Röings* m. fl. reservation beträffande slutyrkandet utan att därmed hava godkänt den för samma reservation anförda motiveringen;

4) av herr *Björnsson*, som anført, att han i enlighet med sin ståndpunkt inom tull- och traktatkommittén helst skulle hava sett, att utskottet tillstyrkt den kungl. propositionen i oförändrad form, enär han finner utskottsmajoriteten hava överskattat de med importreglering för- enade olägenheterna samt att en importreglering under vissa förhål- landen skulle vara till större gagn än olägenhet, men att han likväl med hänsyn till föreliggande omständigheter ansett sig böra biträda utskottets förslag; samt

5) av herr *Wohlin*, som i huvudsak instämt med vad herr *Björnsson* anført i sin reservation.